

Sygn. akt II UK 502/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku W. Sp. z o.o. w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.
przy udziale zainteresowanego K. P.
o wydanie zaświadczenia na formularzu A1,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 lipca 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 stycznia 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 stycznia 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację „W.” Spółki z o.o. w W. (dalej jako płatnik składek) od wyroku Sądu Okręgowego w

W. z dnia 4 lutego 2015 r., oddalającego odwołanie płatnika od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 3 lipca 2013 r. odmawiającej wydania zaświadczenia potwierdzającego polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych dla K. P. (zwanej zainteresowaną), wykonującej pracę na terytorium Francji w okresie od 2 lipca 2012 r. do 31 sierpnia 2012 r.

W sprawie ustalono, że płatnik jest agencją pracy tymczasowej posiadającą siedzibę w Polsce. Zajmuje się on wyszukiwaniem miejsc pracy i pozyskiwaniem pracowników, współpracując z przedsiębiorstwami we Francji, Niemczech i Polsce przez oddelegowanie im określonej liczby pracowników. Administracja, kadry, księgowość, marketing i proces rekrutacji pracowników prowadzone są w Polsce. Płatnik nalicza i wypłaca wynagrodzenie, wystawia zaświadczenia i świadectwa pracy, w toku zatrudnienia na bieżąco kontaktuje się z pracownikami oddelegowanymi i zapewnia im opiekę. Umowy o pracę podlegają polskiemu reżimowi prawnemu. Zainteresowana została zatrudniona na czas określony od 2 lipca do 31 sierpnia 2012 r. W jej ramach wykonywała w pełnym wymiarze czasu pracę kelnerki na rzecz i pod kierownictwem pracodawcy użytkownika na terenie Francji.

Dalej ustalono, że wykazane przez płatnika dane wskazują, iż przychody z działalności w kraju spadły, gdyż na dzień 30 sierpnia 2010 r. wynosiły 31%, na dzień 13 grudnia 2010 r. - 18%, a na dzień 30 czerwca 2011 r. - 12%. W okresie od stycznia do marca 2012 r. obrót osiągniany przez płatnika w Polsce wynosił 12%. W okresie od stycznia do kwietnia 2012 r. płatnik zatrudniał i zgłaszał do ubezpieczeń społecznych w kraju średnio 57 osób oraz realizował 11 umów z podmiotami gospodarczymi. W tym okresie we Francji i w Niemczech pracę wykonywało średnio 178 osób w ramach realizowanych 38 umów. Płatnik zatrudnia również osoby w oparciu o umowy zlecenia i umowy o dzieło, od których nie są odprowadzane składki na ubezpieczenia społeczne. Spółka wykazała za 2011 r. sprzedaż na terenie kraju stanowiącą 8% sprzedaży łącznej oraz za okres od stycznia do listopada 2012 r. - 9,4% tej sprzedaży.

W tak ustalonym stanie faktycznym, przyjętym za podstawę rozstrzygnięcia, Sąd drugiej instancji stanął na stanowisku, że w świetle art. 12 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia

29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L Nr 166, dalej jako rozporządzenie podstawowe) i art. 14 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L Nr 284, dalej jako rozporządzenie wykonawcze) oraz treści decyzji A2 Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z dnia 12 czerwca 2009 r. dotyczącej wykładni art. 12 rozporządzenia podstawowego (dalej jako decyzja A2) i opracowanego na jej podstawie „Praktycznego Poradnika: Ustawodawstwo mające zastosowanie do pracowników w Unii Europejskiej, Europejskim Obszarze Gospodarczym i Szwajcarii”, agencja pracy tymczasowej, która deleguje zatrudnianych pracowników do pracy za granicą, może być uznana za pracodawcę zazwyczaj prowadzącego znaczną część swojej działalności, innej niż związana z samym zarządzaniem wewnętrznym na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, jeżeli osiąga w kraju delegowania wymagany obrót z prowadzonej działalności na poziomie 25% całego jej obrotu, a każde odstępstwo wymaga pogłębionej analizy. W tym zakresie Sąd odwoławczy odwołał się do poglądu wyrażonego w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2014 r. zapadłych w sprawach II UK 550/13 oraz II UK 565/13, który podzielił. W rezultacie Sąd drugiej instancji uznał, że fakt prowadzenia przez płatnika administracji, kadr, księgowości i marketingu w Polsce, gdzie odbywa się również proces rekrutacyjny i wydawane są dokumenty związane z pracą, nie upoważnia do przyjęcia, że płatnik prowadzi w kraju znaczną część działalności. Decydujące znaczenie dla takiego przyjęcia ma bowiem generowanie co najmniej 25% obrotów w miejscu siedziby przedsiębiorstwa delegującego. Zdaniem Sądu odwoławczego, jakkolwiek taki próg nie wynika z aktów prawa powszechnie obowiązującego, to ma on racjonalne uzasadnienie w kontekście regulacji dotyczących zasad ustalania właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych.

W skardze kasacyjnej płatnik składek zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 11 ust. 2 lit. a i art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 ust. 1 i 2 i art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, a także ust. 1 akapit 5 decyzji A2 przez ich błędną wykładnię i zastosowanie,

w wyniku czego niezasadnie przyjęto, że płatnik w spornym okresie nie prowadził normalnej działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czego następstwem było przyjęcie, że zainteresowany nie podlegał ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych; 2) naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, mianowicie: a) art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny dowodów w sposób pozbawiony wszechstronności w odniesieniu do okoliczności, czy wnioskodawca prowadził w spornym okresie normalną działalność na terenie Polski; b) art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c. polegające na niedostatecznym wskazaniu w uzasadnieniu wyroku faktycznych i prawnych podstaw rozstrzygnięcia, co uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу i przesłanek rozstrzygnięcia.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie.

Przepisy będące materialnoprawną postawą rozstrzygnięcia Sądów obydwu instancji były przedmiotem analizy Sądu Najwyższego w wyroku składu siedmiu sędziów z dnia 18 listopada 2015 r., II UK 100/14 (OSNP 2016 nr 7, poz. 88). W motywach tego wyroku wyjaśniono, że osiągnięcie obrotu w kraju siedziby na poziomie 25% może co najwyżej stwarzać domniemanie faktyczne, według którego przedsiębiorca „normalnie prowadzi działalność” na terytorium państwa wysyłającego w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, natomiast nieosiągnięcie tego obrotu wymaga analizy okoliczności określonej sprawy przy uwzględnieniu pozostałych kryteriów. Sformułowano w tym wyroku pogląd, że treść pojęcia „normalne prowadzenie działalności” w rozumieniu powołanego przepisu i wyjaśniającego je określenia „prowadzenie przez pracodawcę zazwyczaj znacznej części działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzeniem wewnętrznym, na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma on swoją siedzibę” (art. 14 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego), nie pozostawiają wątpliwości, że przy ocenie, czy pracodawca prowadzi normalną działalność, a zatem znaczną część działalności innej niż działalność związana z samym

zarządzaniem wewnętrznym na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, należy uwzględnić wszystkie kryteria charakteryzujące jego działalność. Niedopuszczalne jest uznanie jednego kryterium - wysokości ponad 25% obrotu - za decydujące w tym sensie, że jego niespełnienie zwalnia instytucję właściwą bądź sąd z badania pozostałych cech charakteryzujących działalność prowadzoną przez dane przedsiębiorstwo. Pierwszoplanowe znaczenie ma obiektywne ustalenie, czy przedsiębiorstwo faktycznie prowadzi w państwie swojej siedziby normalną, rzeczywistą działalność, zaś porównanie skali tej działalności w państwie siedziby i państwie miejsca wykonywania pracy przez pracownika delegowanego ma jedynie znaczenie pomocnicze. Jednocześnie, dla stwierdzenia, czy działalność ta jest znacząca we wskazanym sensie, instytucja właściwa i ewentualnie sąd powinny porównać liczebność personelu administracyjnego pracującego w państwie członkowskim, w którym pracodawca ma siedzibę oraz w drugim państwie członkowskim, obroty w odpowiednio typowym okresie w każdym z państw członkowskich, których rzecz dotyczy oraz liczbę umów wykonanych w państwie delegującym i w państwie zatrudnienia delegowanego pracownika, przy czym kryteria te nie mają charakteru wyczerpującego, a ich wybór powinien być dostosowany do konkretnego wypadku.

Przenosząc powyższe na grunt sprawy, w której wniesiona została rozpoznawana skarga kasacyjna, należy stwierdzić, że Sąd drugiej instancji nietrafnie uznał, że uzyskiwanie obrotu poniżej 25% całkowitego obrotu przesądza o nieprowadzeniu normalnej działalności w państwie siedziby przedsiębiorstwa delegującego oraz że w takim wypadku zbędna jest całościowa ocena, przy zastosowaniu wszystkich uwzględnionych kryteriów, czy płatnik w spornym okresie prowadził faktyczną działalność w państwie wysyłającym.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz odpowiednio stosowanego art. 108 § 1 k.p.c.

r.g.